

Kliimaministeeriumi (KliM) siseauditi üksuse 2024. aasta tegevusaruanne

1. Siseauditi juhi kinnitused tunnusstandardite täitmise kohta

Siseauditi juhina kinnitan, et:

- a) siseauditi üksus on siseauditeerimises organisatsiooniliselt sõltumatu;
- b) siseauditi üksusel on tööplaani täitmiseks ligipääs ülesannete täitmise seisukohalt olulistele andmetele, isikutele ja varadele;
- c) siseauditi üksuse tööplaani täitmisega seotud siseaudiitorid tegid oma tööd objektiivselt;
- d) siseauditi üksuse tööplaani täitmisel ei tulnud ette olukordi, kus töö tegija vajalike teadmiste, oskuste ja muu kompetentsuse mittevastavus mõjutas konkreetset tööd;
- e) siseauditi üksuse töötajad juhendasid tööde teostamisel kutsetegevuse raampõhimõtetest ja siseauditeerimise standarditest, kuid väline kvaliteedihindamine on läbi viimata ja siseauditi üksus ei tohi kasutada väljendit „vastavuses siseauditeerimise standarditega“.

KeM siseauditi üksus viis IV kvartal 2018 - aprill 2019 a läbi kvaliteedi enesehindamise. Kvaliteedi enesehindamise 11.04.2019. a lõpparuande hinnangu kohaselt on KeMi siseauditi üksuse tegevus ja juhtimine **osalises vastavuses kutsetegevuse standarditega**. KliM siseauditi üksus ei kasuta seeläbi väljendit „vastavuses siseauditeerimise standarditega“.

Kliimaminister on KliM-i valitsemisalas moodustanud ühe organisatsiooni siseauditeerimise eesmärkide ja ülesannete täitmiseks ning siseauditi tööplaani 2024. aastaks kinnitas kliimaminister.

Siseauditeerimise korraldamiseks on KliM-is moodustatud siseauditi osakond (SAO), mis täitis 2024. aastal siseaudiitori kutsetegevuse ülesandeid ministeeriumis, Keskkonnaametis, Keskkonnaagentuuris, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuses, Eesti Loodusmuuseumis, Transpordiametis, Eesti Geoloogiateenistuses ja Riigilaevastikus. Siseauditi funktsioon on tsentraliseeritud, ministeeriumide struktuuride järgsed muudatused on kinnitatud kliimaministri käskkirjaga 05.02.2024 nr 1-2/24/47.

KliM SAO koosseisu kuulusid 2024. aastal osakonnajuhataja, siseauditi nõunik ja 4 siseaudiitorit. Aruandeaasta jooksul lahkus alates 25.07.24 töölt 1 siseaudiitor ja isikkoosseisu vähendati 1 siseaudiitori koha võrra.

Aruandlusperioodil oli KliM SAO-s siseaudiitori kutsekvalifikatsioon audiitortegevuse seaduse mõistes (avaliku sektori üksuse siseaudiitori kutsetase) SAO juhatajal ja kahel siseaudiitoril.

KliM SAO töötajad osalesid aruandeaastal täiendõppes keskmiselt 51,65 akadeemilist tundi ühe töötaja kohta¹.

2. Kvaliteediprogrammi rakendamise tulemused

2.1. Siseauditi üksuse perioodilise sisemise hindamise tulemused

KliM-i siseauditi üksuse kvaliteedi enesehindamine viidi läbi ja enesehindamise lõpparuande hinnangu (11.04.2019) kohaselt oli KliM siseauditi üksus osalises vastavuses siseauditeerimise standarditega. Mõningased puudused olid standardite gruppis 1300, 2200, 2300, 2400 ja 2500.

Kuna 2023. aastal toimus ministeeriumide reorganiseerimine, kus valitsemisalasse lisandusid uued valitsus- ja hallatavad asutused, siis kaalub KliM SAO perioodilise sisemise hindamise läbiviimist 2025. aasta tegevuste planeerimisel, misjärel otsustatakse välishindamine (2025. hakkavad kehtima uuendatud siseauditeerimise rahvusvahelised standardid (IIA standardid), mistõttu hindamist on mõistlik läbi viia uute standardite alusel).

2.2. Siseauditi üksuse välishindamise tulemused

¹ Arvestus 5 SAO teenistujaga, 1 siseaudiitori teenistussuhte viimane päev oli 24.07.24.

KliM siseauditi üksuse välishindamist ei ole seisuga 31.12.2024. a teostatud. Siseauditi üksus kaalub välishindamise läbiviimist 2026. aasta tegevuste planeerimisel.

3. Siseauditi üksuse tööplaani täitmine

KliMi valitsemisala siseauditi üksuse konsolideeritud 2024.a tööplaani² kohaselt oli aruandeaastal ülesandeks läbi viia kokku 12 siseauditi, kokkuleppelist kontrollitoimingut ja nõuandvat tööd, sh oli planeeritud ressursse vajaduspõhiselt erakorraliste tööde teostamiseks. Samuti olid tööplaanis toodud järjepidevad nõuandvad ja muud tegevused ning kvaliteediprogrammi planeeritud tegevused.

Seoses 2024. a SAO isikkoosseisu vähendamise seotud muudatustega, ei teostatud 2024. a kõiki tööplaanis kokkulepituid töid (1 tööd ei alustatud, töö vajadus hinnatakse üle 2025. tööplaani koostamisel), samas teostati täiendavaid aktuaalseid töid vastavalt KliM-i või valitsemisala asutuste juhtkonnaga kokkulepitule (4 tööd).

KliM valitsemisalas viidi 2024. aasta tööplaani alusel läbi ja allkirjastati aruandeaasta lõpu seisuga 6 kindlustandva töö aruannet (audit või kontrollitoiming, mis sisaldas kindlustandvat hinnangut), 1 töö allkirjastati 17.01.2025, lisaks lõpetati ja allkirjastati kolm tööd 2023. aasta tööplaanist ning 4 2024. aastal täiendavalt lisandunud tööd. Osaliselt on 2024. tööplaani tööd pooleli (4 kindlustandvat tööd) ning need valmivad 2025. aastal. Täiendavalt viidi aruandeaastal läbi mitmed suuremamahulised nõuandvat tööd, mis olid seotud selgitustaotlustes tõstatatud teemades probleemide asjaolude väljaselgitamisega ja hindamisega ning erinevaid väiksemamahulisi nõustamisi ja muid toiminguid (nt KliM lobikohtumiste kvartaalsete ülevaadete koondamine, auditi kontaktisikuks olemine vm).

KliM SAO aruandeaasta tegevuskulude summa oli 278 895,39 eurot, sisseostetavad tööd puudusid.

Oleme kindlustandvate tööde tulemused esitanud juhtkonnale teemade põhiselt: väliste osapoolte tööde tulemused koondandmeid sisaldava maatrikstabeli vormis, Riigikontrolli ja siseauditi tööde tulemused ja nende seire info sisestatakse PlanPro süsteemi. Tippjuhtkond on asunud auditite ja kokkuleppeliste kontrollitoimingute soovitusi jooksvalt rakendama. Mitmetel juhtudel on tegemist pikaajaliste tegevustega või tegevustega, mille rakendamistähtajad saabuvad 2025. aastal või hiljem.

Järeldoimingute tulemusena leidis kinnitust, et:

a) SAO kindlustandvate tööde tulemuste kohaselt kuulus aruandeaastal rakendamisele 66 soovitus³, millest rakendati 61, 5 soovitus seiramine lõpetati⁴ ja jätkuvalt on töös 46 soovitus rakendamine⁵.

b) olukorda, kus tippjuhtkond oleks võtnud aruandeaastal vastu otsuse SAO kindlustandva töö aruandes toodud soovitusi mitte rakendada ja sellega seotud maandamata riski aktsepteerida, ei esinenud.

c) siseauditi juht ei ole aruandeaastal pidanud kõrgemat juhtorganit teavitama vastuvõetamatu jääkriski taseme võimalikust mõjust organisatsiooni eesmärkide saavutamisele.

Siseauditi üksuse tööplaani (sh lisandunud tööd) kohaselt hinnati: trahvide, keskkonnakahjude ja sunniraha üle arvestuse pidamist ja sissenõudmise korraldust, valitsemisala teenistujate poolt kõrvaltegevuste teatiste esitamise protsessi ja toimingupiirangu järgimist, Eesti Looduse Infosüsteemi projektijuhtimise toimivust, ürituste korraldamisega seotud kulude sihipärasust ja kontrollitavust ning varade aruandluse kvaliteeti, TTJA raudtee ohutuasutuse hoolduse eest vastutava üksuse (ECM sertifitseerimisasutus) vastavust Euroopa Komisjoni rakendusmääruse 2019/779 akrediteerimisskeemile, analüüsiti E-ITS rakendamise valmisolekut, ministri nõunike taustainfot ja KliM valitsemisala hallatavate asutuste juhtide huvide deklaratsioone (sh koostati

² Kliimaministri käskkiri 15.04.2024 nr 1-2/24/174.

³ Juhul kui asutuse juhtkond on kinnitanud tegevuse muudatuse või pikendanud tähtaega, lähtub SAO arvestuses muudatuse sisust või muudetud tähtajast.

⁴ 4 soovitus puhul katkestati seire, kuna juhtkonnas otsustati algselt planeeritud tegevustest loobuda (mh seotult kõrpeolukorraga) ja tegemist ei olnud kriitilisi riske maandavate tegevustega, 1 soovitus puhul ei olnud soovitus seiramine enam ajakohane, kuna protsess on valitsemisalas muutunud.

⁵ Siseauditi osakond seirab soovitusi rakendamist KliM valitsemisalas tavapäraselt 2 korda aastas, seire tulemuste koondinfo esitatakse juhtorganile, vajadusel juhtorgani otsustuste alusel pikendatakse tegevuste teostamise tähtaegu, otsustatakse täiendavaid tegevusi või võetakse vastu põhjendatud otsused tegevustest loobumiseks.

analüüs huvide deklareerimise kohustuse määramisega seotult KIKi juhatuse liikmele), kaardistati väliseid infovarasid ja hinnati õiguste halduse toimimist, selgitati autoveoalaste dokumentide andmise hanke asjaolusid ja koondati kohtumenetlusega seotud materjale.

Koostamisel on merekeskkonna reostuse vältimise meetmete rakendamisel järelevalvekohustuste täitmisega seotud auditi aruanne ning Riigikantselei teadus- ja arendustegevuse konkurentsipõhise lisarahastuse kasutamise seotud auditi aruanne. Jätkuvad auditid seotult valitsemisala asutuste transpordikorralduse hindamisega (ametiauto / isikliku sõiduauto kasutamine (sh piirmääradest kinnipidamine)) ja looduskaitseliste maade omandamise korraldusega.

Selgitustaotlustes tõstatatud teemades asjaolude väljaselgitamisel ja hindamisel seonduvad tegevused mh jahipiirkonna kasutusõiguse lubade väljastamisega, vedelkütuse seaduse tõlgendamisega ja valitsemisala töötajate kõrvaltegevustega.

Kliimaministeeriumi loomise tulemusel liikusid lisaks keskkonnale mitmed elutähtsad teenused nagu energeetika ja transport ühtse juhtimise alla, mis võimaldab paremini seatud eesmärkide täitmisel arvestada nii looduskaitse kui majanduse aspekte. Ministeeriumi eesmärk on luua usaldusväärne puhtale majandusele üleminekut toetav õigusraamistik, mis on vastupidav tulevikuriskidele ning loob tugeva ja kestliku konkurentsivõime Eestile. Selge regulatiivne keskkond suurendab Eesti majanduse konkurentsivõimet, aidates kaasa uute äriühingute ja töökohtade loomisele ning vähendades sõltuvust imporditavatest ressurssidest. Fookuses on taastuvenergeetika ja ringmajanduse arendamine, keskkonnalubade bürokraatia vähendamine, Rail Balticu ehitus, kortermajade energiatõhususe suurendamine, maavarade nutikas kasutus, läbipaistev metsade majandamine jms.

Kinnitan, et minu esitatud andmed on õiged ja täielikud.

21.02.2025

/allkirjastatud digitaalselt/

Maarja Kilter

Siseauditi juht